№. 220. 1836

BREDASCHE COURANT.

Staat-, Letterkundig- en Nieuws-Bode.

Wetenschappelijk Blad.

Donderdag 15 September.

LATERE BERIGTEN DER VORIGE COURANT.

Heden (13 *September*) waren de fondsen te Antwerpen genoteerd: Belg. 101½; O. Metall. 103½; Sp. Ardoin 28⅜; ⅜; ½; Pass. 9½; Dubrock. 14; Nat. trek. 38½; B. Tarrière 61; Sicil. 93; Rom. L. 100; Ld. à 40 dr. 38½; Braz. 80½. — Wisselkoers op Amsterdam en Rotterdam 2 pCt. verlies k. z.

FRANKRIJK.

PARIJS, den 11den September.

De *Moniteur* houdt heden de benoemingen van den heer *Delessert*, prefect van het departement Eure et Loir, tot prefect van politie, ter vervanging van den heer *Gisquet*, alsmede die van den heer de *Resumat* tot onder-secretaris van staat bij het departement van binnenlandsche zaken.

— Volgens een der bladen is op den heer *E. d'Harcourt*, lid van de kamer van afgevaardigden, de keus gevallen voor het vervullen van den gezantschapspost te Madrid.

— Omtrent de partij die het nieuwe ministerie in de zaken van Spanje genomen heeft loopen de geruchten zeer uiteen. Van den eenen kant wil men dat het gevoelen van het vorig bestuur gedeeld wordt omtrent het bijeenhouden van de vrijwilligers te Pau, terwijl men van den anderen kant stellig verzekert dat tot de ontbinding van het korps vrijwilligers aan de grenzen zou besloten zijn, en dat de heer *Molé* aan de vertegenwoordigers der groote mogendheden zou te kennen gegeven hebben, dat Frankrijk opzigtelijk de Spaansche zaken hun de voldoendste waarborgen zoude geven. Men verwacht dat er weldra in een der half-officiele bladen eene soort van verklaring zal komen omtrent den gang dien het ministerie besloten is in deze te volgen.

— Meest alle personen, die ten gevolge van de beweging, of door de nasporingen der politie, op den 5den dezer, in verzekerde bewaring werden genomen, zijn weder op vrije voeten gesteld.

— Men kondigt heden aan, dat de koningen van Beijeren en Griekenland eerlang deze hoofdstad zullen komen bezoeken. Koning *Otto* zou na een veertiendaagsch verblijf zich naar Londen begeven en aldaar zich naar Athene inscheepen. Zijn vader, de koning van Beijeren, zou zich van hier naar Italie begeven, en aldaar een deel van den winter doorbrengen.

— De heer *Cousin* van den heer *Vigier* vergezeld, zijn naar Holland vertrokken, om, naar het ministerieel blad meldt, den staat van het openbaar onderwijs in Holland te onderzoeken. In de laatste dagen van October zou hij terug zijn.

— De heer *Capefigue* heeft in de dagbladen doen plaatsen, dat hij niets gemeens heeft of hebben zal met de redactie van het *Journal de Paris*.

— Het *Journal de Paris* geeft heden de volgende berigten uit Spanje:

» Eene depeche van Bayonne van den 7den September behelst, dat *Oraa*, die bij de afwezendheid van *Rodil* bevel voert, te Salvatierra is binnengetrokken, waar hij vele granen heeft buit gemaakt.

» *Guilez* en *Cabrera* zich niet kunnende verstaan, zoo is *Sanz* met vier bataillons vertrokken, om het opperbevel over de karlistische magt in Neder-Arragon en in de provincie Valencia op zich te nemen; de generaal *Lebeau* snijdt hem echter den weg derwaarts af.

» Niemand kan zonder cautie zich buiten Madrid begeven.

» Eene depeche van Bayonne van den 9den berigt, dat men er de dagbladen van Madrid van den 4den ontvangen heeft.

» Deze bladen bevestigen de neerlaag van *Lopez* door *Gomez* toegebragt; Madrid was wegens deze tijding zeer verontrust. Den 30sten was *Rodil* met al zijne troepen uit de stad getrokken, maar was teruggekeerd op het vernemen, dat *Gomez* zich op Lima gerigt had, na te Guadalaxara eene contributie van 10,000 rations te hebben geheven.

» Uit decreten van den 30sten bevelen den verkoop der klokken en kloostergoederen, het bestemmen van den nationalen eigendom voor de behoeften van den oorlog en eene gedwongene leening van vier honderd millioenen reaën (100 millioenen fr.), afloshaar in vier jaren."

De bijzondere berigten uit Madrid van den 1sten dezer doen blijken dat men er nog vol was van den schrik, door de plotselijke verschijning van *Gomez* in de nabijheid der hoofdstad te weeggebragt. Het gevecht tusschen de karlistische bende en de troepen onlangs uit Madrid getogen, onder *Lopez*, moet te Jadraques, vier uren van Guadalaxara hebben plaats gehad; de troepen van laatstgemelden schijnen geheel uiteen geslagen of vernield te zijn geweest. Het terugkeeren van *Rodil* met de troepen, omtrent 3000 in getal, waarmede hij den 30sten uitgetrokken was, gaf tot vele uitleggingen aanleiding. *Gomez* schijnt zich verder op Molina, op de grenzen van Nieuw-Kastilien en Arragon, gerigt te hebben, en heeft alzoo al de plannen verijdeld van de onderscheiden korpsen te zijner vervolging afgezonden; men wil dat hij ook slechts zoo nabij Madrid genaderd is om zijn' vijand te misleiden. Deze chef der karlisten heeft met zijne bende doorgetrokken, heeft achtervolgelijk Oviedo, Santiago de Compostella, Leon, Palencia en Guadalaxara bezet en zal thans waarschijnlijk, beladen met een onmeetelijken buit, even gelijk *Basilio Garcia* nu gedaan heeft, naar Navarre terug keeren.

— De generaal *Espartero*, die ernstig ongesteld schijnt te zijn geweest en nog zeer zwak is, is te Briburga aangekomen, toen *Gomez* die plaats reeds weer verlaten had.

— De bladen van Bayonne behelzen een decreet van don *Carlos*, van den 25sten uit Azpeitia gedagteekend, waarin hij, aangezien de godlooze handelingen zijner tegenstanders, openbare gebeden beveelt tot afwending van des Hemels toorn, en den voorspoed zijner wapenen met het ter der monarchij onder de bescherming der H. Maagd stelt.

— De *Phare* van Bayonne verzekert, dat *Iturralde* na zijne nederlaag zich niet overgegeven heeft, maar na eenigen tijd zich schuil te hebben gehouden, zich thans in het hoofdkwartier van don *Carlos* bevond en weer in guost was aangenomen.

Uit Bayonne schrijft men voorts van den 6den, dat het engelsch legioen zoo goed als ontbonden is en bij detachementen van omtrent 300 man naar Engeland overgevoerd werd. Voorts schrijft men uit Bayonne, dat de Engelschen de haven van Passage uitermate versterken, en nieuwe retranchementen hadden aangelegd, die met uit Engeland gekomen geschut bewapend waren. Zij schenen van die plaats een tweede Gibraltar te willen maken.

— Heden, uit hoofde van den zondag, geene fondsnotering.

NEDERLANDEN.

BREDA, den 14den September.

De baron *van Wijkerslooth*, heer van *Schalkwijk*, bisschop van Curium, is den 8sten dezer te Groningen aangekomen, en bij den aarts-priester afgestapt. Hij zal de provincie Groningen doorreizen, om aan de Roomsch-Katholijken het H. Sacrament des vormsels toe te dienen. Den 13den zou hij de nieuw gebouwde Broederkerk te Groningen inwijden.

— Blijkens eene statistieke opgave, betrekkelijk het zich in Oud-Nederland bevindende getal dienstdoende kerkleeraars, beliep hetzelve, in 1835, 2823, als 1461 Hervormde, 1116 Roomsch-Katholijke, 59 Lutherschen, 120 Doopsgezinde, 10 herstelde Lutherschen, 27 R.-Kath. der cleresie, 24 Remonstrantsche, en 6 der kleine kerkgenootschappen. Onder de Hervormde kerkleeraars zijn begrepen de Waalsche, Engelsch-Presbijteriaansche, Schotsche en Hoogduitsche predikanten. Van de 1116 R.-Kath. kerkleeraars bekleeden 683 de betrekking van pastoor en de overige die van kapellaan. Onder de Doopsgezinden zijn niet medegerekend de zoogenaamde broeders, vermaners, welke de kerkdienst verrigten op plaatsen, alwaar geen predikant is. Van de 27 leeraars der R.-Kath. cleresie zijn 25 pastoors en 2 kapellanen. Onder de kerkleeraars der kleine kerkgenootschappen zijn begrepen de Grieksche geestelijken, de Engelsch-Episcopaalsche predikanten en de vereenigde Doopsgezinde en Remonstrantsche leeraars. De Israelitische geestelijkheid bestaat uit 8 opper-rabbijnen en voorts, naar mate van de behoefte der gemeenten, uit Rabbijnen, leeraren en oefenaars; terwijl het bestuur der twaalf hoofd-synagogen is opgedragen aan parnassijns, en dat der kleine gemeenten aan kerkmeesters. Naar den jare 1808 gerekend, is het getal dienstdoende kerkleeraars met 24 vermeerderd.

— Den 20sten April is te Cheribon, in den ouderdom van 35 jaren, overleden de WEdGestr. heer *J. G. Landré*, resident aldaar. In den nacht van 3 op 4 Mei is te Batavia, in den ouderdom van 51 jaren, overleden de heer *J. W. E. van Citters*, oud-opperhoofd van den Nederlandschen handel in Japan. Den 1sten April is op Java overleden de heer *Schmelze*, officier van gezondheid der derde klasse.

— Blijkens eene opgave van commissarissen, op Java, tot aanmoediging en ondersteuning van de gewapende dienst in de Nederlanden, hebben, in 1835, de ontvangsten beloopen *f* 4000,00; de uitgaven *f* 1944,79; zoodat op ult. December des vorigen jaars, aan kontanten, per saldo overbleef *f* 2056,11. De geheele lijst der nu nog in Indie bekend staande aanwezige deelgeregtigden beloopt als volgt: 42 personen à *f* 24 ieder, of *f* 1008 jaars; 6 à *f* 36; te zamen *f* 216; 7 à *f* 48: *f* 336; 1 à *f* [illegible]; 2 à *f* 13: *f* 26; totaal *f* 1646 's jaars. Uit het vorenstaande zal aldus blijken, dat het fonds, hoezeer geene belangrijke bijdragen ondervindende, echter niet is verachterd, en dat de inhoud van hetzelve genoegzaam is, om het tegenwoordig getal deelgeregtigden gereedelijk daaruit te kunnen begiftigen.

— De aanklager van den Noorweegschen Staats-minister *Löwenskiold*, heeft den 5osten Augustus den eisch voorgedragen, dat

het Rijks-gerechtshof den genoemden minister zoude verklaren zijn ambt verbeurd te hebben, en hem zou veroordeelen, om aan de staatskas eene schadevergoeding te betalen voor de kosten veroorzaakt door de ontijdige ontbinding des Storthings op den 8sten Julij dezes jaars; mitsgaders in de kosten van het gading; waartegen de verdediger van den minister concludeerde, dat dezelve van de ongegronde aanklagt geheel zoude worden vrijgesproken.

— Den 8sten dezer is te London eene buitengewone vergadering der deelgenooten in de onderneming van den Tunnel gehouden. De daarbij gegeven inlichtingen wegens den voortgang van het werk waren vrij voldoende. De geheele lengte van den doorgang zal wanneer hij voltooid is, 1300 voeten bedragen. Toen men in 1828 den arbeid staakte, waren daarvan 599 voeten voltooid. Sedert de hervatting van het werk in maart ll., is men nog 71 voeten gevorderd, zoodat men thans over de helft gevorderd is. In den laatsten tijd heeft de voortgang van het werk elke week vier voeten bedragen, en daar men meer en meer in eenen beteren en vasten grond komt, vleit men zich weldra elke week negen voeten te zullen kunnen vorderen. De ingenieur *Brunel* heeft nog altijd het opperbeleid van het werk. De regering heeft zeer onlangs weer een onderstand van 30,000 pond sterl. verstrekt, en de opbrengst van het heuigtje van den gang, hetwelk per hoofd een schelling bedraagt, heeft gedurende de acht eerste maanden van dit jaar 1500 ponden sterl. bedragen.

De Belgische *Courrier* meldt, dat door het engelsch gouvernement pogingen waren gedaan bij het belgisch bewind, voor den gemakkelijken invoer van dagbladen der beide landen, eene gelijke zulks reeds tusschen Frankrijk en Engeland bestaat.

— In het belgisch blad *l'Observateur* vindt men het volgende vermeld:

» Het schijnt wel dat onze administrateur voor de openbare veiligheid, in weerwil van de waarschuwingen der drukpers, met eene vreemde hardheid voortgaat, de vreemdelingen te treffen en te vervolgen, die eene schuilplaats in ons land hebben meenen te vinden. Niet lang geleden nog deed de *Indépendant* het ellendig stelsel uitkomen, waarvan de heer *François* jegens de vreemdelingen gebruik maakt, kort en zakelijk aantoonende, dat zijne gramme hardnekkigheid België ten laatste voor iedereen zoude gesloten houden. Toen betrof het de zaak van een pas; men maakt ons thans op een gewigtiger daadzaak opmerkzaam, welke het ons leed doet niet eerder te hebben geweten, om te beletten, wanneer onze stem gehoord wierd, dat het kwaad volbragt werd.

» De zoon van eenen eskadrons-overste in het Hollandsche leger, de heer *A. van Santhem*, tweede luitenant in hetzelfde leger, werd door een zijner kameraden tot een duel uitgedaagd, en had het ongeluk hem te dooden. Genoodzaakt uit hoofde van de strengheid der wet op het duel, zijn vaderland te verlaten, vlugte hij in België. Te dier tijd werd juist het portugeesch hulpkorps georganiseerd, hij nam er dienst bij, en kwam na roemvolle inspanningen en vermoeijenissen in dit land terug, waar hij vrienden vond onder de officieren van het belgisch leger, die zijnen vader hadden gekend. Men weet hoe treurig het lot was van de manschappen, die tot dit legioen behoorden. De heer *van Santhem* was genoodzaakt zich aan eenen moeijelijken arbeid over te geven om in zijne behoeften te voorzien, en van officier werd hij arbeidsman; maar vervolgd door de policie, die een paspoort van hem verlangde 't welk hij niet tooneu kon, werd hij gevangen gezet en schandelijk vervolgd, onder beschuldiging van landloperij. Door de regtbank van Brussel, die deze laaghartige vervolgingen goed regt deed wedervaren, vrijgesproken, opgevorderd door den chef eener fabriek, bleef hij niet te min in de Petits-Carmes ter beschikking van den heer *François*, die, na hem twee maanden opgesloten te hebben gehouden, eindelijk beslist, dat de ongelukkige gevangene over de grenzen zal worden gevoerd.

» Over de keuze van de grenzen ondervraagd, heeft *van Santhem* verlangd om in handen der hollandsche marechaussée te worden gesteld. Het is hem bewust, dat een krijgsraad en de doodstraf den duellist wachten die zijne vanen heeft moeten verlaten; maar het brood van den vreemde is hem zoo bitter geworden, dat hij den dood verkiest boven zulk een ongelukkig en met allerlei hoon bezwaard leven.

» Deze officier is nu toch geen staatkundige vlugteling. Hij verlangde slechts den noodigen tijd tot dat zijne zaak in Holland eenigsins bijgelegd of geschikt ware; maar de heer *François* wil dat niet, en de misdaad, want dit is er een, zal voltrokken worden, door verkrachtiug der wetten die van België een land der vrijheid gemaakt hebben. Wij maken op deze zaak opmerkzaam als de algemeene verontwaardiging overwaardig."

In brieven van de Russische grenzen van den 30sten Augustus wordt gezegd, dat de onlangs uitgeschrevene ligting van rekruten, verondersteld dat alle manschappen behouden bij de korpsen aankomen, het leger met omstreeks 125,000 man zal vermeerderen. Men dient echter opmerken, dat deze ligting, ofschoon schijnbaar zeer belangrijk, toch naar evenredigheid van de bevolking niet grooter is dan in andere Staten; vooral wanneer men de groote uitgestrektheid der Russische grenzen, die bezet moeten worden, en de omstandigheid in het oog houdt, dat op verscheiden punten dier grenzen, zoo als in de gewesten aan den Kaukasus, steeds de aanwezigheid vereischt wordt van eene ontzaginboezemende krijgsmagt, ten einde de krijgzuchtige volkstammen aldaar in toom te houden. In Rusland had dan ook, volgens de bedoelde berigten, deze maatregel geenerlei bevreemding veroorzaakt, noch twijfeling doen ontstaan omtrent de vredelievende bedoelingen der Russische regering, integendeel had men reeds sedert maanden de uitschrijving eener nieuwe ligting te gemoet gezien, alzoo de in het manifest daarvoor bijgebragte redenen op algemeen erkende daadzaken berustten.

Volgens sommigen zou de Russische regering het dienstig geacht hebben, om aan de vreemde gezanten te St. Petersburg eene nota te zenden, waarbij omtrent de bevolen rekrutering inlichtingen gegeven worden in den geest van het bovenstaande berigt, met bijvoeging van nieuwe betuigingen van de allezins vredelievende bedoelingen des Keizers.

DUITSCHLAND.

FRANKFORT, den 11den September.

Alhier zijn aangekomen Z. D. H. de hertog van Nassau, alsmede HH. MM. HH. de Prinsen *Albert* en *August*, van Pruissen.

— Uit Praag schrijft men van den 2den september: » Op dit oogenblik overtreft de kroningstad Praag, verreweg de Keizerstad Weenen, aant zulk eene drukte en gewoel werd er sedert het jaar 1792, bijna de kroning van wijlen Keizer *Frans*, niet meer aanschouwd. Over de 80,000 vreemdelingen bevinden zich thans binnen de muren van Praag. De oude eerwaardige stad Praag heeft door de blijde feestviering een allerluisterrijkst voorkomen gekregen. Van elken toren, die er in de stad zoo vele zijn, van elk dak wapperen in ontelbare menigte, vlaggen van allerlei kleuren en verkondigen de vreugde der bevolking over de komst van het doorluchtig Vorstelijk paar. Ieder huis, ieder venster is op het prachtigst versierd. De geheele stad levert een schouwtooneel op, 't welk in elke straat nieuwe tooneelen aanbiedt, die ijmen met bewondering aanschouwt. Tapijten, pronkvederen, bloemen, guirlanden enz., hangen met overdadige pracht voor de gevels der gebouwen; bloemenpyramiden, tempels en glaszuilen van aanmerkelijke hoogte, zijn op de pleinen opgerigt; de magazijnen zijn op het fraaiste getooid met de meest verschillende producten van dit schoone vruchtbare land, en op eene grootsche wijze doet zich op het Altstädter-plein, nabij het stadhuis de oprigting reuzenhoog voor, waarvan het model genomen is naar de Brandenburger poort te Berlijn."

De plegtige inhuldiging van den Keizer, als Koning van Bohemen, door de standen van dat koningrijk, heeft op den 3den plaats gehad. De Keizer heeft bij die gelegenheid verklaard, dat hij zich zal bijveren om een ieders regten en voorregten te handhaven, en het geluk van zijne volken te bevorderen.

— De beide italiaansche vlugtelingen welke den spion *Conseil* ontdekten, *Bertoldi* en *Migliari*, zijn over de grenzen gevoerd geworden. Vier poolsche vlugtelingen, waaronder zekere *Nawasefelsky* en *Dybowsky*, die aan den togt tegen Savoije hebben deel genomen, zijn uit Geneve verwezen en hebben zich in Bern aangemeld, als zich naar Engeland willende begeven.

Op het berigt van de uitbarsting der *cholera* te Avenna, is te Napels een bevelschrift uitgevaardigd, volgens hetwelk langs de grenzen van den kerkelijken Staat een cordon getrokken, en ook de kust Adriatische Zee gestrengelijk bewaakt zal worden. Op alle overtreding van de daarbij gemaakte quarantaine-voorschriften, is de doodstraf gesteld, die door eenen krijgsraad uitgesproken, en tegenstand voltrokken zal worden. Ook te Rome zijn maatregelen in dien zin gevomen.

— Te Weenen waren den 6den dezer genoteerd: 5 pCt. Metall. 103⅞; 4 pCt. 100; Bankaktien 1348¼, 1348½.

ZAADMARKT TE AMSTERDAM.

Van Maandag 12 September.

KOOLZAAD. — dadelijk flaauw, Geen. 71, 71½ £; op 9 vat in Oct. 77½.

LIJNZAAD. — zonder handel.

RAAPOLIE. — in een doen; per 6/w. *f* 48¼; vlieg. *f* 47¾, 47⅝ Oct. 47½; Nov. 47⅜; Dec. 47¾; Mei *f* 45½, 45.

LIJNOLIE. — per 6/w. *f* 41¾; vlieg. *f* 40¾.

HENNEPOLIE. — per 6/w. *f* 46½; vlieg. *f* 45½.

RAAPKOEKEN. — *f* 58 à 62; Lijn dito *f* 7 à 9.

Ter AMSTERDAMSCHE BEURS van gisteren (13 *September*) waren genoteerd: Werkel. Sch. 2½ pCt. 54⅜, ½; Kanshill. 23 3/16, ⅛; Amort.-Sijnd. 4½ pCt. 96½, 97; Handelm. 184, 185, 183½; Ardoins 65 £, 28¾, ⅝; dito onbep. st. 28½; Uitgest. 10½; Gebonk. 21½.

*** Men verlangt een WERK- of TWEEDE MEID in de Environs van Breda, welke goed kan stoppen, Naaijen en Mazen, als ook goed met de Wasch omgaan; niet beneden de 30 jaren oud, en van goede getuigschriften voorzien, tegen November aanstaande. Adres bij de Uitgevers dezer.

STOOM-JAGT
PRINSES MARIANNE.
van *MIDDELBURG* naar *ROTTERDAM*,
September 1836.

Van *Middelburg*.			Van *Rotterdam*.		
Vrijdag	den 16, 's morg.	7 uur.	Zaturdag	den 17, 's morg.	6½ uur.
Zondag	» 18, »	5 »	Maandag	» 19, »	10 »
Dingsdag	» 20, »	6 »	Woensdag	» 21, »	11 »

Te BREDA, bij BROESE & COMP., Boekdrukkers en Boekverkoopers.